

วรรณกรรมและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งหัวข้อการศึกษาวรรณกรรมและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องออกเป็น 7 หัวข้อดังนี้

- 2.1 ความหมายของพฤติกรรมกล้าแสดงออก
- 2.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
- 2.3 ขอบข่ายของพฤติกรรมกล้าแสดงออก
- 2.4 ลักษณะของพฤติกรรมกล้าแสดงออก
- 2.5 องค์ประกอบของพฤติกรรมกล้าแสดงออก
- 2.6 คุณลักษณะของนักศึกษามหาวิทยาลัย
- 2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ความหมายของพฤติกรรมกล้าแสดงออก

ความกล้าในการแสดงออกเป็นพฤติกรรมที่อยู่กึ่งกลางระหว่างพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก และพฤติกรรมก้าวร้าว โดยเขียนในรูปความสัมพันธ์ได้ดังนี้

พฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก-----พฤติกรรมกล้าแสดงออก-----พฤติกรรมก้าวร้าว

(Passive-----Assertive-----Aggressive)

และเนื่องจากพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออกและพฤติกรรมก้าวร้าวนั้นจะพบได้โดยทั่วไปในบุคคลทุกเพศทุกวัยและเป็นต้นตอของปัญหาที่เกิดขึ้นในที่ทำงาน ในโรงเรียนและในบ้าน

โจเซฟและลาซารัส (Joseph & Lazarus, 1977) ได้ให้คำจำกัดความของพฤติกรรมกล้าแสดงออกว่าหมายถึงการแสดงออกทั้งหลายที่แสดงถึงสิทธิและความรู้สึกส่วนบุคคล ซึ่งเป็นที่ยอมรับของสังคม รวมไปถึงการปฏิเสธการขอร้องที่ไร้เหตุผล การแสดงความรักและการยกย่องชมเชยและการร้องอุทธรณ์ที่แสดงความรู้สึกของบุคคล เช่น เมื่อรู้สึกสนุกและเมื่อมี

ความโกรธ เป็นพฤติกรรมที่แยกออกจากความก้าวร้าว ถ้าใช้การสังเกตแบบปรนัยแล้วจะเห็นว่ามีความเหมาะสมตามสถานการณ์ พฤติกรรมกล้าแสดงออกนั้นมิใช่คุณลักษณะเฉพาะ (Trait) แต่เป็นพฤติกรรมที่เกิดในสถานการณ์โดยเฉพาะที่เป็นผลจากการเรียนรู้

เฟนสเตอร์ไฮม์ (Fensterheim, 1971) อธิบายว่า ความกล้าในการแสดงออก หมายถึงความสามารถในการพูดอย่างเปิดเผย ตรงไปตรงมา จริงใจ และมีความเหมาะสมในสิ่งที่กำลังคิดและรู้สึก โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้สึกในโอกาสใดโอกาสหนึ่ง และการแสดงออกทางคำพูดหรือการกล่าวยืนยันของบุคคลที่เป็นการกล้าในการแสดงออก เช่น "นี่คือสิ่งที่ฉันคิด" "นี่คือสิ่งที่ฉันรู้สึก" "นี่คือสิ่งที่ฉันเป็น" การกล้าแสดงออกเป็นความสามารถที่จะพูดว่า "ไม่" เมื่อไม่ต้องการจะพูดว่า "ใช่" โดยปราศจากความรู้สึกผิด นอกจากนี้ยังเป็นความสามารถที่จะแสดงความรักใคร่ การพูดที่แสดงความเห็นอกเห็นใจกัน และการสร้างความสนิทสนมกับผู้ที่ใกล้ชิดแทนที่จะเก็บความรู้สึกไว้กับตนเอง

ซานสเบอรี (Sansbury, 1974) ให้ความหมายไว้ว่า "พฤติกรรมกล้าแสดงออกเป็นลักษณะหนึ่งของการแสดงออกทางด้านความคิดและความรู้สึกอย่างมีประสิทธิภาพ ที่ประกอบด้วยทักษะที่เป็นคำพูด น้ำเสียง และที่ไม่เป็นคำพูด"

แลงก์และจาคูโบวสกี (Lange & Jakubowski, 1976) ให้ความหมายของพฤติกรรมกล้าแสดงออกไว้ว่า "เป็นการยืนหยัดในสิทธิของบุคคล และเป็นการแสดงออกถึงความเชื่อ ความรู้สึก และความต้องการอย่างตรงไปตรงมา จริงใจ และแสดงออกในลักษณะที่เหมาะสม โดยไม่ก้าวร้าวสิทธิของบุคคลอื่น นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับการให้เกียรติตนเองและให้เกียรติบุคคลอื่น บุคคลจะสามารถแสดงออกให้เห็นถึงความต้องการของตนเองหรือปกป้องสิทธิของตนเองพอ ๆ กับการให้เกียรติแก่ความต้องการและสิทธิของบุคคลอื่น"

วอลเป้ (Wolpe, 1982) เป็นนักจิตวิทยาคนสำคัญในการปรับพฤติกรรมมนุษย์ กล่าวว่า "พฤติกรรมกล้าแสดงออกเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงอารมณ์และความรู้สึกต่าง ๆ ต่อบุคคลอื่นได้อย่างเหมาะสม โดยไม่เกิดความวิตกกังวล"

อัลเบอร์ตีและเอมมอนส์ (Alberti & Emmons, 1974) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมกล้าแสดงออกไว้ว่า "เป็นการกระทำที่บุคคลสามารถทำในสิ่งที่เขาสนใจ การเรียกร้องที่ปราศจากความกังวลใจ การแสดงความรู้สึกอย่างตรงไปตรงมาด้วยความสบายใจ หรือการกระทำตามสิทธิของตน และมีการพิจารณาถึงสิทธิของบุคคลอื่น"

เกย์ (Gay, 1975) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมกล้าแสดงออกไว้ว่า "การกล้าแสดงออกเป็นการเปิดเผยตนเองให้ทราบว่าตนคือใคร มีความคิดและความรู้สึกอย่างไร"

บาวเวอร์และบาวเวอร์ (Bower & Bower, 1976) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมกล้าแสดงออกไว้ว่า "เป็นความสามารถที่จะแสดงความรู้สึก เป็นการเลือกที่จะทำอย่างไร เป็นการเรียกร้องสิทธิตามความเหมาะสม หรือเพิ่มพูนความภาคภูมิใจและสร้างความมั่นใจให้กับตนเอง เป็นการสร้างความไม่เห็นด้วยในเรื่องที่สำคัญ และเป็นการขอร้องให้บุคคลอื่น ๆ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางด้านของเขา"

แลนยอนและแลนยอน (Lanyon & Lanyon, 1978) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมกล้าแสดงออกไว้ว่า "เป็นความสามารถที่บุคคลกล้าเรียกร้องตามสิทธิของตน กล้าพูดในบางสิ่งบางอย่างที่อาจจะทำให้บุคคลอื่นโกรธและแสดงความโกรธของตนเองอย่างเหมาะสม แต่ต่อมาความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมกล้าแสดงออกได้ขยายกว้างขวางออกไป รวมเอาความสามารถที่จะแสดงออกซึ่งความเชื่อและความรู้สึกออกมาได้โดยตรงในวิถีทางที่ให้ความนับถือในสิทธิของบุคคลอื่นด้วย"

ละเอียดย ชูประยูร และคณะ (2521) ซึ่งเป็นผู้ริเริ่มให้ความสนใจและทำการศึกษาในเรื่องพฤติกรรมกล้าแสดงออกกลุ่มแรกในประเทศไทย ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมกล้าแสดงออกไว้ว่า "เป็นการแสดงออกของความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์ของบุคคลตามสิทธิต่อบุคคลอื่น และเป็นการแสดงออกที่มีเหตุผลเป็นที่ยอมรับในสังคม พฤติกรรมกล้าแสดงออกครอบคลุมถึงพฤติกรรมด้านต่าง ๆ เช่นการกล้าแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากบุคคลอื่น การกล้าแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์ การปฏิเสธที่จะทำตามคำขอร้องที่ไม่ยุติธรรมหรือไม่มีเหตุผล ตลอดจนการแสดงความคิดเห็นดีต่อบุคคลอื่น หรือยอมรับว่าตนเองบกพร่องหรือเียงเอียงในบางเรื่อง เป็นต้น การกล้าแสดงออกมีความแตกต่างจากความก้าวร้าว เป็นการแสดงออกที่มีความเหมาะสมมากกว่าที่จะเป็นแบบก้าวร้าวหรือทำลาย"

พรหมราย ทรัพย์ะประภา (2524) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมกล้าแสดงออกไว้ว่า "เป็นความสามารถในการแสดงออกถึงความรู้สึกต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นความรู้สึกด้านบวกและลบ ตามสิทธิส่วนบุคคลในลักษณะที่ถูกต้องเหมาะสม และเมื่อบุคคลได้แสดงพฤติกรรมตามความรู้สึกของตนเองแล้ว จะเกิดความรู้สึกเข้มแข็ง และมั่นใจในตัวเองมากขึ้น"

หลุย จาปาเทศ (2533) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมกล้าแสดงออกไว้ว่า "เป็นลักษณะการแสดงออกที่ไม่ต้องการอำนาจ ไม่ต้องการบังคับขู่เข็ญ ไม่ต้องการควบคุม พฤติกรรมของคู่สนทนา แต่ตรงกันข้ามเป็นการพัฒนาตนเองให้เกิดความเชื่อมั่นที่ถูกต้อง เป็นที่นับถือของบุคคลอื่นและสังคมยอมรับ"

จากการศึกษาวรรณกรรมและผลงานที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า พฤติกรรมกล้าแสดงออก หมายถึง ความสามารถในการแสดงความรู้สึกต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นความรู้สึกทั้งทางบวกและทางลบของบุคคลในสถานการณ์ที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ได้อย่างเปิดเผย ตรงไปตรงมา เป็นตัวของตัวเองได้อย่างเหมาะสม เช่น กล้าแสดงความคิดที่แตกต่างไปจากบุคคลอื่น กล้าวิพากษ์วิจารณ์ กล้าแสดงอารมณ์โกรธหรือพึงพอใจ สามารถปฏิเสธคำขอร้องที่ตนเองไม่สามารถกระทำได้ โดยปราศจากความวิตกกังวล หรือมีระดับความไม่สบายใจน้อยที่สุด"

2.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 ทฤษฎีพฤติกรรมกล้าแสดงออก (Behavior Assertive Theory)

เคลลี (Kelley, 1979 อ้างถึงใน วิไล ไชยปรกรณ์, 2532) ได้อธิบายเกี่ยวกับทฤษฎีพฤติกรรมกล้าแสดงออกว่าเป็นทฤษฎีการตอบสนองทางพฤติกรรมศาสตร์แบบหนึ่ง ที่นำมาใช้กันมาก โดยการจัดโปรแกรมการฝึกอบรมให้แก่ผู้ที่มีความประสงค์ที่จะปรับพฤติกรรมของเขา อาจเรียกได้ว่าเป็นทฤษฎีการป้องกันสิทธิ์คือ เป็นการแสดงสิทธิ์อันพึงมีได้ของตนเอง โดยที่ไม่เป็นการล่วงละเมิดหรือก้าวท้าวสิทธิ์ของบุคคลอื่น

ลักษณะสำคัญของทฤษฎีการกล้าแสดงออก หรือทฤษฎีการป้องกันสิทธิ์จะมีสิ่งต่อไปนี้คือ

- 1) ปรัชญาที่แฝงอยู่ในทฤษฎีการกล้าแสดงออก
- 2) แบบพฤติกรรมการตอบสนองในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งนี้อาจแบ่งได้เป็น 3

ลักษณะคือ พฤติกรรมกล้าแสดงออก พฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก และพฤติกรรมก้าวร้าว

- 3) พฤติกรรมตอบสนองทั้ง 3 แบบดังกล่าว สามารถสังเกตได้จากสิ่งที่ปรากฏต่าง ๆ ดังนี้

- อารมณ์ (Emotion)
- การแสดงกริยาท่าทางที่ไม่ใช่คำพูด (Nonverbal Behavior)
- การใช้ภาษาพูด (Verbal Language)

4) โครงสร้างหรือหน้าที่ที่ต่างกันอย่างระหว่างพฤติกรรมการตอบสนองทั้ง 3 แบบ

5) สถานการณ์การป้องกันสิทธิ์หรือการแสดงออกที่เหมาะสม

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นสรุปได้ว่า ทฤษฎีพฤติกรรมกล้ำแสดงออกเสนอรูปแบบสำหรับผู้ที่ปรารถนาจะยับยั้งต่อสู้เพื่อสิทธิของตนเองโดยไม่ไปละเมิดสิทธิมนุษยชนของบุคคลอื่น สอนให้บุคคลแสดงออกในสถานการณ์ทางสังคมหลาย ๆ ด้านอย่างเหมาะสมเป็นแบบที่สามารถนำไปใช้ในสถานการณ์ทุกแบบ

2.2.2 ทฤษฎีปรับเปลี่ยนพฤติกรรม (Behavior Modification Theory)

หลักการสำคัญของทฤษฎีปรับเปลี่ยนพฤติกรรมคือพฤติกรรมของบุคคลถูกควบคุมโดยเงื่อนไขการเสริมแรง (Contingency of Reinforcement) และการลงโทษ (Punishment) และเน้นเฉพาะพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงเนื่องจากการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไม่ว่าหนึ่งถึงการเปลี่ยนแปลงความเข้าใจเกี่ยวกับกฎเกณฑ์การตัดสินความถูกต้อง (นิตย บุษงามงคล, 2537)

การเสริมแรง หมายถึง การกระทำโดยที่ผู้ให้มีความประสงค์จะให้ผู้รับแสดงพฤติกรรมที่พึงปรารถนาเพิ่มขึ้น เช่น ครูชมนักเรียนเมื่อนักเรียนตอบคำถามถูกต้อง เป็นต้น

การลงโทษ หมายถึง การกระทำใด ๆ ที่ผู้ให้มีความประสงค์จะให้ผู้รับหยุดหรือลดพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาลง เช่น ครูทำโทษนักเรียนเมื่อนักเรียนตอบคำถามไม่ถูกต้อง เป็นต้น

วิธีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลให้เป็นผู้มีพฤติกรรมกล้ำแสดงออกตามแนวคิดทฤษฎีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมคือ จัดเงื่อนไขเพื่อให้ผู้รับได้รับตัวเสริมแรง (Reinforcer) ที่ต้องการและในกรณีที่ต้องการลดพฤติกรรมใดก็งดให้ตัวเสริมแรง มีข้อสังเกตว่าควรใช้การเสริมแรงไม่ควรใช้การลงโทษเพราะการลงโทษอาจก่อให้เกิดผลในทางลบ เป็นต้นว่า การต่อต้าน การหลีกเลี่ยง การดื้อแพ่ง เป็นต้น

2.2.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)

หลักการสำคัญของแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม เน้นที่ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎเกณฑ์ที่เกิดจากการเรียนรู้สำหรับการประเมินความถูกต้องของพฤติกรรม

การเรียนรู้ของบุคคลเกิดจากประสบการณ์ตรง และการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลอื่น ผลจากการเรียนรู้ จะทำให้บุคคลมีความเชื่อในความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผลที่ตามมา และตามหลักจิตวิทยาสังคม มนุษย์จะเชื่อในสิ่งที่เห็นประสบการณ์ตรงของตนมากที่สุด แต่ประสบการณ์บางชนิดอาจก่อให้เกิดอันตราย มนุษย์อาจเรียนรู้จากการสังเกตพฤติกรรมของ

บุคคลอื่น หรือคาบอกล่าหรือข้อบันทึกจากเอกสาร (นิตย บุษงามงคล, 2537)

การปลูกฝังให้บุคคลมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม จะต้องกระทำผ่านกระบวนการเรียนรู้ ทั้งทางตรงและทางอ้อม เป็นการแสดงแบบอย่างให้เห็น ด้วยการสร้างเงื่อนไขให้บุคคล ได้ประสบด้วยตนเองหรือโดยการบอกกล่าว อบรมให้ผู้เรียน เกิดความเชื่อว่าพฤติกรรมใดนำไปสู่ผลกระทบที่พึงปรารถนา และที่สำคัญคือการจัดเงื่อนไขต่าง ๆ จำเป็นจะต้องจัดให้มีคุณสมบัติคล้องกัน ทั้งทางประสบการณ์ตรงและอ้อม นั่นคือผู้สอนจะต้องทำตัวให้เป็นแบบอย่างที่ดีให้ผู้เรียนเห็น และจัดสภาพการณ์ให้เหมาะสม ต้องจัดเงื่อนไขการให้รางวัลหรือการลงโทษแก่ผู้เรียนเมื่อมีการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมหรือไม่เหมาะสม

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า วิธีการปลูกฝังให้บุคคลมีพฤติกรรมกล้าแสดงออก มีหลักการสำคัญแตกต่างกันไปตามความเชื่อพื้นฐานเกี่ยวกับความหมายที่แตกต่างกันไปตามที่มา ดังเช่น ทฤษฎีการกล้าแสดงออก เป็นการเสนอรูปแบบเพื่อให้บุคคลสามารถยืนหยัดต่อสู้เพื่อสิทธิของตนเอง ในทางที่ถูกต้อง เหมาะสม ไม่ละเมิดสิทธิของบุคคลอื่น โดยปราศจากความวิตกกังวล ส่วนทฤษฎี ปรับพฤติกรรมนั้น เป็นการกำหนดเงื่อนไขเพื่อให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสม และสุดท้ายทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม เป็นการจัดประสบการณ์ให้กับบุคคลทั้งทางตรง และทางอ้อม เช่น การฝึกฝน การจัดอบรม การแสดงแบบอย่างที่ดีให้บุคคลได้เรียนรู้ ทั้งนี้เพื่อ ให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงพฤติกรรมให้มีความกล้าแสดงออกมากขึ้น

2.3 ขอบข่ายของพฤติกรรมกล้าแสดงออก

จากคำจำกัดความและความหมายของพฤติกรรมกล้าแสดงออก ลาซารัส (Lazarus, 1973) ได้สรุปว่า พฤติกรรมกล้าแสดงออกนั้นครอบคลุมถึงความสามารถในการแสดงออก 4 ประการ คือ

2.2.1 ความสามารถที่จะพูดคำว่า "ไม่"

2.2.2 ความสามารถในการขอร้อง

2.2.3 ความสามารถในการแสดงความรู้สึกทั้งทางบวกและลบ

2.2.4 ความสามารถในการเริ่มต้น ดำเนิน และจบการสนทนา

ซึ่งลักษณะที่สำคัญเหล่านี้ ซอลเตอร์ (Salter, 1976 อ้างถึงใน พรณราย ทรัพย์ประภา, 2524) ผู้นำในเรื่องพฤติกรรมกล้าแสดงออก ได้สรุปว่าบุคคลที่มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกจะ

สามารถแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) การพูดแสดงความรู้สึก (Use Feeling-talk) สามารถแสดงออกซึ่งความชอบและความสนใจของตนได้อย่างไม่ชัดเจน มากกว่าที่จะพูดอะไรออกมาอย่างกลาง ๆ เช่น สามารถที่จะพูดได้ว่า "ฉันชอบแกงชามนี้" หรือ "ฉันชอบเสื้อตัวนี้ของคุณจัง" แทนที่จะพูดเป็นกลาง ๆ ว่า "แกงชามนี้อร่อยดี" สามารถที่จะใช้วลีว่า "ฉันคิดว่า" หรือ "ฉันรู้สึก" ได้ในเวลาที่เหมาะสม

2) การพูดเกี่ยวกับตัวเอง (Talk About Yourself) ถ้าทำอะไรสักอย่างที่มีคุณค่าและน่าสนใจ ก็สามารถที่จะเล่าให้เพื่อน ๆ ทราบได้ จะไม่ผูกขาดการสนทนาหรือคุยโวโอ้อวด แต่จะสามารถเล่าถึงความสำเร็จของตนเองเมื่อถึงเวลาอันสมควร

3) การพูดทักทายปราศรัย (Make Greeting Talk) สามารถแสดงความเป็นมิตรกับบุคคลที่ต้องการรู้จักได้มากขึ้น ยิ้มแย้มแจ่มใส และแสดงความยินดีต่อบุคคลที่ได้พบ สามารถพูดได้ว่า "สวัสดีค่ะ ดิฉันที่ได้พบคุณอีก" มากกว่าที่จะกล่าวคำว่า "สวัสดี" แต่เพียงอย่างเดียวหรือเพียงก้มศีรษะให้เฉย ๆ หรือทำท่าเอียงอาย

4) การยอมรับคำชมเชย (Accept Compliment) สามารถยอมรับคำชมเชยได้อย่างจริงจัง แทนที่จะแสดงความไม่เห็นด้วยอย่างตรงข้าม เช่น เมื่อมีคนมาชมว่า "เสื้อของคุณตัวนี้สวย" ก็สามารถที่จะกล่าวตอบโต้ได้ว่า "ขอบคุณค่ะ ดิฉันชอบมันเหมือนกัน" แทนที่จะพูดว่า "ตายละ เสื้อตัวนี้หรือจะสวย" หรือว่า "โอย มันเก่าแล้วละค่ะ" การยอมรับคำชมเชยเป็นการให้รางวัลแก่ผู้กล่าวคำชมเชยแทนที่จะเป็นการลงโทษเขา

5) การแสดงสีหน้าอย่างเหมาะสม (Use Appropriate Facial Talk) การแสดงออกทางสีหน้า และน้ำเสียงที่พูดออกมา ควรจะแสดงความหมายที่ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริง สามารถสบสายตาคู่สนทนาได้ในขณะที่กำลังสนทนากับเขา

6) การแสดงความไม่เห็นด้วยแต่เพียงเล็กน้อย (Disagree Mildly) เมื่อมีความไม่เห็นด้วยกับคนบางคน ก็ไม่ทำเป็นเสแสร้งว่าเห็นด้วยกับบุคคลนั้น เพียงเพื่อจะรักษาความสงบหรือเอาใจ แต่สามารถแสดงออกซึ่งความไม่เห็นด้วยแต่พอประมาณด้วยกิริยาอาการบางอย่าง เช่น มองไปทางอื่น หรืออาจเปลี่ยนเรื่องที่สนทนา

7) การขอให้แสดงความกระจ่างแจ้ง (Ask for Clarification) ถ้าได้รับคำแนะนำ คำสั่งสอนหรือคำอธิบายที่บิดเบือนหรือไม่กระจ่างสามารถขอร้องให้บุคคลนั้น

อธิบายใหม่อีกครั้งหนึ่งให้ชัดเจนยิ่งขึ้นได้ แทนที่จะออกไปด้วยความรู้สึกสับสนไม่เข้าใจ
 สามารถที่จะพูดได้ว่า "ดิฉันยังไม่เข้าใจคำอธิบายของคุณเลยล่ะ คุณจะกรุณาพูดใหม่อีกครั้งได้
 ไหมคะ"

8) การถามเหตุผล (Ask Why) ถ้าได้รับการขอร้องให้ทำในสิ่งที่เห็นว่า
 ไม่มีเหตุผลอันสมควร ก็สามารถที่จะถามคำถามว่า "ทำไมถึงต้องการให้ฉันทำสิ่งนั้นล่ะคะ"
 โดยใช้น้ำเสียงสุภาพ และไม่ทำหน้าบึ้งตึง แต่ก็ไม่ใช่เป็นต้องยืม

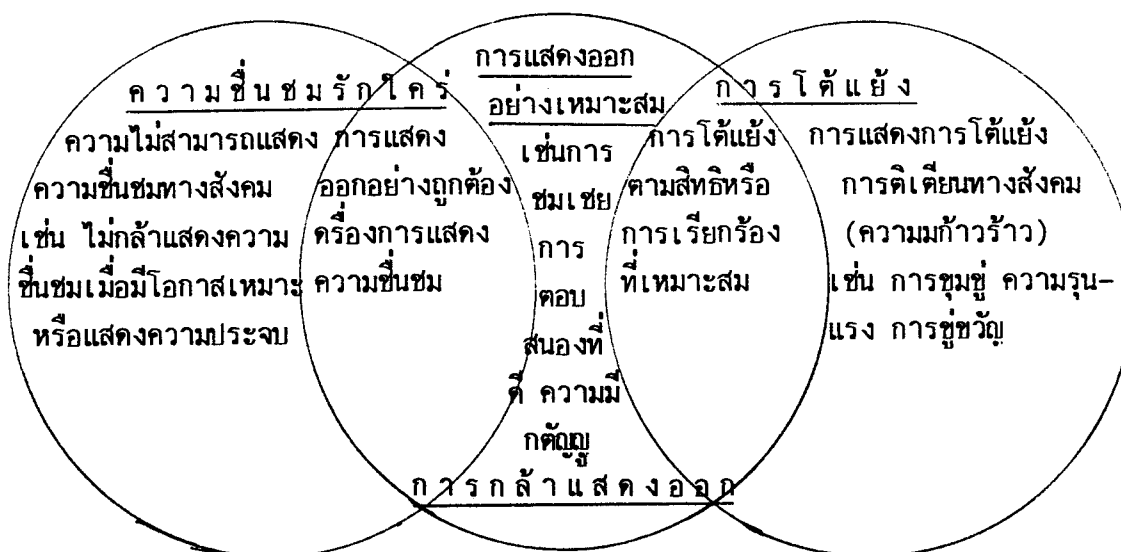
9) การกล่าววาจาเพื่อรักษาสีทธิ (Speak Up for Your Right)
 จะไม่ปล่อยให้ใครมาเอาไรต์เอาเปรียบ เมื่อมีความรู้สึกว่าคุณเอาเปรียบสามารถที่จะกล่าวคำ
 ปฏิเสธได้โดยไม่รู้สึกผิด สามารถที่จะแสดงสิทธิอันชอบธรรม และขอร้องให้บุคคลอื่นแสดงต่อ
 ตนเองด้วยความยุติธรรมสามารถพูดได้ว่า "ดิฉันมาเข้าคิวก่อน" หรือว่า "ขอโทษค่ะคุณจะ
 ต้องไปแล้วล่ะค่ะเพราะดิฉันมีนัดกับคนอื่น" หรือ "กรุณาหรีวียูลงหน่อยได้ไหมคะ" สามารถ
 แสดงความขอใจหรือร้องทุกข์ได้อย่างหนักแน่น โดยที่ไม่ต้องทำลายสถานการณ์เลย

10) การแสดงการยืนกราน (Be Persistent) เมื่อมีเรื่องข้องใจใน
 เรื่องที่มีเหตุผลสมควร สามารถที่จะดำเนินการร้องทุกข์ได้จนกว่าจะประสบความสำเร็จถึงแม้ว่า
 จะมีผู้มาทัดทานหรือขัดขวางก็จะไม่ล้มเลิกความตั้งใจ

11) หลีกเลี่ยงที่จะแสดงเหตุผลในทุก ๆ ความเห็น (Avoid Justifying
 Every Opinion) ในการอภิปรายหรือเจรจากับบุคคลใดก็ตาม ถ้ามีใครคอยโต้แย้งตลอดเวลา
 และคอยถามคำถามว่า "ทำไม" สามารถที่จะยุติคำถามเหล่านั้นได้ โดยการปฏิเสธที่จะพูด
 ต่อไปอย่างเงิบ ๆ ว่า "ดิฉันมีความรู้สึกเช่นนี้ล่ะค่ะ ดิฉันไม่จำเป็นต้องแสดงเหตุผลในทุกสิ่ง
 ที่ดิฉันพูด ถ้าคุณคิดว่าการแสดงเหตุผลมีความสำคัญต่อคุณมาก คุณอาจจะลองหาเหตุผลดูก็ได้ว่า
 ทำไมคุณจึงไม่เห็นด้วยกับดิฉันไปเสียทั้งหมด"

12) การแสดงความเห็นด้วยในขณะนั้น (Express Active
 Disagreement) เมื่อมีความเห็นตรงข้ามกับบุคคลอื่น และมีความแน่วแน่ในสิ่งที่คิดเห็นนั้น
 ก็สามารถที่จะแสดงความเห็นด้วยโดยพูดว่า "ดิฉันมีความเห็นต่างออกไป ความเห็นของ
 ดิฉันว่า..."

นอกจากรายละเอียดดังที่กล่าวมาแล้ว โวลเป้ (Wolpe, 1974) ได้เขียนแผนภาพของพฤติกรรมกล้าแสดงออกในรูปของการแสดงความชื่นชมรักใคร่และการโต้แย้ง ดังนี้



ภาพที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ของพฤติกรรมกล้าแสดงออกและพฤติกรรมอื่น ๆ

สำหรับพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออกนั้นประกอบด้วย ความไม่กล้าแสดงออกโดยทั่วไป และความไม่กล้าแสดงออกตามสถานการณ์ และในทางตรงกันข้ามกับความก้าวร้าวก็ประกอบด้วย ความก้าวร้าวโดยทั่วไป และความก้าวร้าวตามสถานการณ์

ความไม่กล้าแสดงออกโดยทั่วไป หมายถึง ความไม่กล้าแสดงออกอันสืบเนื่องมาจากบุคคลนั้นมีความอาย เป็นคนขลาด หรือเป็นคนที่สงบเสงี่ยม พวกนี้จะมองตนเองว่าไม่สามารถที่จะเรียกร้องตามสิทธิหรือกระทำตามความรู้สึกของตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ เกือบทุกสถานการณ์ พวกนี้จะไม่ทำความรบกวนให้กับผู้ใด แม้ว่าในบางครั้งจะมีความไม่สบายใจก็จะไม่มีการขอร้องหรือปฏิเสธคนอื่น ๆ ถ้าเป็นเด็ก ๆ ก็จะทำในสิ่งที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองต้องการให้ทำอยู่เสมอ และในขณะที่คนอื่น ๆ ส่วนใหญ่โดยทั่ว ๆ ไป มีการคัดค้านบ้างเล็กน้อย เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิ แต่พวกนี้จะไม่มีการพูดอะไรเลย

ความไม่กล้าแสดงออกตามสถานการณ์นั้น จะเกิดขึ้นได้แม้แต่กับบุคคลที่มีพฤติกรรมอันเหมาะสม และผู้ที่ปรับปรุงตนเองให้มีความก้าวหน้า (Self-Enhancing) แต่เนื่องจากสถานการณ์ที่จำเพาะเจาะจงบางอย่างมาทำให้เกิดความวิตกกังวล ก็จะทำให้ไม่กล้าแสดงออกไปตามสถานการณ์นั้นโดยเฉพาะ

ความก้าวร้าวโดยทั่ว ๆ ไป หมายถึง ความก้าวร้าวที่บุคคลมีต่อผู้อื่นในทุกลักษณะ ถ้ามองโดยผิวเผินพวกนี้จะแสดงให้เห็นว่าความมั่นใจในตนเองในระดับสูง และนอกจากนี้มักจะเป็นผู้ที่มีคำสั่งในสถานการณ์ อ่อนไหวกับคำวิพากษ์วิจารณ์อย่างรุนแรง และมักจะเกิดความขุ่นเคืองและอารมณ์เสียบ่อย ๆ

ความก้าวร้าวตามสถานการณ์นั้นอยู่ในรูปแบบที่คล้ายกันกับความไม่กล้าแสดงออกตามสถานการณ์

การที่บุคคลได้แสดงพฤติกรรมกล้าแสดงออก พฤติกรรมก้าวร้าว และพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก ก็จะทำให้มีความรู้สึกและผลการกระทำต่าง ๆ กัน ดังในแผนภาพที่ 2 เปรียบเทียบการแสดงความรู้สึกและผลการกระทำของบุคคลที่มีพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก พฤติกรรมก้าวร้าว และพฤติกรรมกล้าแสดงออก ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่าผู้ที่ไม่กล้าแสดงออกตามสถานการณ์ โดยอยู่ในฐานะเป็นผู้กระทำนั้นจะมีการปฏิเสธตนเอง จะเก็บกดความรู้สึกที่แท้จริง เกิดความรู้สึกไม่สบายใจและกังวลใจบ่อย ๆ เนื่องมาจากความไม่เหมาะสมพอดีในพฤติกรรมของตนเอง และจากการที่ได้ปล่อยให้บุคคลอื่นเป็นผู้กำหนดสิ่งต่าง ๆ ให้ จึงทำให้ประสบความสำเร็จในสิ่งที่ปรารถนาน้อย

พฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก	พฤติกรรมกล้าแสดงออก	พฤติกรรมก้าวร้าว
<u>ในฐานะเป็นผู้กระทำ</u>		
ปฏิเสธตนเอง	ส่งเสริมตนเอง รู้สึกที่ดีเกี่ยวกับตน	ส่งเสริมตนเองโดยที่บุคคลอื่น ได้รับความเดือดร้อน
เก็บกด ไม่สบายใจ กังวลใจ	มีการแสดงออก มีความ รู้สึกที่ดีเกี่ยวกับตน	มีการแสดงออก แสดง ความไม่พอใจต่อบุคคลอื่น
บุคคลอื่นกำหนดสิ่งต่าง ๆ ให้	กำหนดสิ่งต่าง ๆ ให้ ตนเอง	กำหนดสิ่งต่าง ๆ ให้บุคคลอื่น
ไม่ประสบความสำเร็จในสิ่งที่ ปรารถนา	อาจจะประสบความสำเร็จในสิ่งที่ ปรารถนา	ประสบความสำเร็จในจุด- หมายโดยทำให้บุคคลอื่นต้อง ได้รับความไม่สบายใจ
<u>ในฐานะที่ต้องเป็นผู้กระทำตาม</u>		
รู้สึกว่ามีความผิด หรือรู้สึกโกรธ ไม่พอใจผู้กระทำ	ส่งเสริมตนเอง มีการแสดงออก	ปฏิเสธตนเอง ไม่สบายใจ ต่อต้าน ถูกทำลายน้ำใจ
ได้รับผลสำเร็จในสิ่งที่ปรารถนา โดยที่ผู้กระทำได้รับความเดือดร้อน	อาจประสบผลสำเร็จใน สิ่งที่ปรารถนา	ไม่ประสบผลสำเร็จในสิ่ง ที่ปรารถนา

ภาพที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบการแสดงความรู้สึก และผลการกระทำของบุคคลที่มีพฤติกรรม
ไม่กล้าแสดงออก พฤติกรรมกล้าแสดงออก และพฤติกรรมก้าวร้าว อัลเบอร์ตีและ
เอมมอนส์ (Alberti & Emmons, 1986)

สำหรับบุคคลที่มีความกล้าในการแสดงออกจนกระทั่งกลายเป็นความก้าวร้าว นั้น โดยทั่วไปจะประสบผลสำเร็จในสิ่งที่ปรารถนา แต่ก็ตั้งอยู่บนความเดือดร้อนของบุคคลอื่น พวกนี้จะให้คุณค่าของความเป็นคนแก่บุคคลอื่นเพียงเล็กน้อย ส่วนพฤติกรรมก้าวร้าวโดยทั่วๆ ไปเป็นผลมาจากการที่ถูกขัดขวางจากผู้ที่ถูกรับความก้าวร้าว นั้น การถูกปฏิเสธในสิทธิ การไม่ประสบผลสำเร็จในจุดหมาย และแม้ว่าเราจะประสบความสำเร็จก็ตาม แต่ในโอกาสต่อมาก็อาจได้รับความเกลียดชังและความขัดแย้งซึ่งเกิดจากการแก้แค้น

ในทางตรงกันข้ามแม้จะเป็นสถานการณ์เดียวกันกับพวกที่กล่าวมาแล้วการกล้าแสดงออกในทางที่เหมาะสมและการแสดงความรู้สึกนึกคิดด้วยความจริงใจ จะเป็นการส่งเสริมให้บุคคลสามารถตัดสินใจกำหนดการกระทำของตนเอง ก็จะทำให้ประสบความสำเร็จในสิ่งที่ปรารถนาได้เหมือนกัน

2.4 ลักษณะของพฤติกรรมกล้าแสดงออก

พฤติกรรมกล้าแสดงออกมีอยู่ด้วยกันหลายลักษณะ ความเหมาะสมในการแสดงออกแต่ละลักษณะนั้นขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่บุคคลนั้นเผชิญอยู่ แลงก์และจาคูโบวสกี (Lange & Jakubowski, 1976) และสมโรซัน เอี่ยมสุภานิต (2536) ได้แบ่งลักษณะของพฤติกรรมกล้าแสดงออกเป็น 6 ลักษณะด้วยกัน คือ

2.4.1 การแสดงออกขั้นพื้นฐาน (Basic Assertive) เป็นการแสดงออกเพื่อรักษาสีทธิ ตลอดจนความเชื่อ ความรู้สึก และความคิดเห็นของตนเอง โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยทักษะทางสังคมอื่น ๆ เช่น ความเข้าอกเข้าใจ การเผชิญหน้า การชักจูง เป็นต้น

2.4.2 การแสดงพฤติกรรมกล้าแสดงออกในลักษณะเข้าใจความรู้สึกของบุคคลอื่น (Empathic Assertive) เป็นพฤติกรรมที่บุคคลต้องการแสดงให้บุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องรับรู้ว่าคุณเองเข้าใจสถานการณ์ ความรู้สึก ความต้องการ ความเชื่อ ฯลฯ ของบุคคลนั้นอย่างไร มากกว่าที่จะแสดงความต้องการหรือความรู้สึกออกมาเพียงธรรมดาเท่านั้น ดังนั้นการแสดงพฤติกรรมกล้าแสดงออกในลักษณะเข้าใจความรู้สึกของบุคคลอื่น จึงประกอบด้วยประโยค 2 ส่วนคือ ส่วนแรกบุคคลแสดงการยอมรับเข้าใจบุคคลอื่นและสถานการณ์นั้น จากนั้นจึงตามมาด้วยส่วนที่สองคือการยืนยันสิทธิของตนเอง อย่างไรก็ตามการแสดงพฤติกรรมกล้าแสดงออกในลักษณะเข้าอกเข้าใจนี้ จะช่วยให้ผู้พูดใช้เวลาชั่วคราว พยายามเข้าใจความรู้สึกของบุคคลอื่นก่อนที่จะ

แสดงพฤติกรรมออกมา ลักษณะเช่นนี้อาจจะช่วยลดพฤติกรรมก้าวร้าวที่เกินควรของผู้พูดเมื่อเกิดอารมณ์ฉุนเฉียวลงได้

2.4.3 การแสดงพฤติกรรมกล้าแสดงออกในลักษณะของการเพิ่มระดับ (Escalating Assertive) ในการแสดงพฤติกรรมกล้าแสดงออกนั้น ควรจะแสดงออกในลักษณะที่จะก่อให้เกิดความรู้สึกหรืออารมณ์ทางลบให้น้อยที่สุด ในขณะที่เดียวกันก็ให้ได้ผลตามที่ต้องการแต่ถ้าแสดงออกในลักษณะดังกล่าวแล้วยังคงถูกละเมิดสิทธิส่วนบุคคลอยู่ ผู้ที่ถูกละเมิดจึงควรค่อย ๆ เพิ่มระดับของความกล้าแสดงออกขึ้นไป หรืออาจจะใช้การเน้นความมั่นคงของการพูดของตนเองก็ได้โดยไม่จำเป็นต้องเพิ่มระดับของพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่เหมาะสม แต่ไม่ใช่ความก้าวร้าว

2.4.4 การแสดงพฤติกรรมกล้าแสดงออกในลักษณะการเผชิญหน้า (Confrontive Assertive) เป็นการแสดงพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่ใช้เมื่อเห็นว่าคำพูดและการกระทำของบุคคลนั้นไม่ได้ไปด้วยกัน ลักษณะของพฤติกรรมกล้าแสดงออกลักษณะนี้จะบอกอย่างเป็นวัตถุวิสัยว่าอะไรที่บุคคลได้พูดว่าจะทำ และอะไรที่บุคคลนั้นได้กระทำไปจริง ๆ และหลังจากนั้นจะบอกถึงสิ่งที่ต้องการแสดงออกนี้จะเป็นการพูดไปตามความจริงที่เกิดขึ้น โดยไม่มีการตีความหรือประเมินค่าใด ๆ ทั้งสิ้น

2.4.5 การแสดงพฤติกรรมกล้าแสดงออกในลักษณะของการใช้รูปแบบ I-Language (I-Language Assertive) เป็นการแสดงพฤติกรรมโดยใช้ I-Language มีประโยชน์อย่างมากต่อการแสดงออกถึงความรู้สึกทางลบ ไม่ว่าความรู้สึกนั้นจะเกิดจากการที่ผู้อื่นพยายามจะเข้ามายุ่งเกี่ยวกับความรู้สึกหรือสิทธิส่วนบุคคลของเขา ตลอดจนความรู้สึกทางลบ อันเกิดจากการที่ผู้อื่นพยายามยึดเบียดค่านิยมและความคาดหวังของตนเองให้กับเขา การแสดงออกในลักษณะดังกล่าวประกอบด้วยประโยค 4 ประโยคด้วยกันคือ

- 1) ประโยคที่บอกถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
- 2) ประโยคที่บอกถึงผลที่เกิดขึ้น
- 3) ประโยคที่บอกถึงความรู้สึก
- 4) ประโยคที่บอกถึงสิ่งที่อยากให้เกิดขึ้น

2.4.6 การแสดงพฤติกรรมกล้าแสดงออกและการชักจูง (Assertive and Persuasion) เป็นการเสนอความคิดเห็นต่าง ๆ ในการประชุมหรือในกลุ่มเพื่อให้เป็นที่ยอมรับ โดยไม่แสดงความก้าวร้าวออกมา ซึ่งวิธีการที่จะเสนอความคิดเห็นในกลุ่มไม่ได้ผลนั้นจะต้องพิจารณา

ทั้งเวลาและลักษณะของประโยคที่พูด ต้องแสดงถึงความพอใจของผู้พูด

นอกจากนี้ เฟนสเตอร์ไฮม์และแบร์ (Fensterheim & Baer, 1975) ได้จำแนก ลักษณะของผู้ที่มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกว่า มีลักษณะสำคัญ 4 ประการคือ

1. เป็นผู้ที่มีอิสระในการเปิดเผยตนเองทั้งคำพูด และการกระทำซึ่งบ่งชี้ถึงความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของตนเอง โดยไม่กระทบถึงบุคคลอื่น
2. เป็นผู้ที่มีความสามารถติดต่อกับคนทุกระดับอย่างเปิดเผย ตรงไปตรงมา จริงใจ และเหมาะสม
3. เป็นผู้ที่กระทำสิ่งต่าง ๆ ให้เป็นไปตามความต้องการของตนเอง และแสวงหาประโยชน์ในตนเอง ไม่เฉื่อยชา ไม่รอให้ใครช่วย
4. เป็นบุคคลซึ่งกระทำในสิ่งที่ตนเชื่อว่าเป็นสิ่งที่ดีและถูกต้อง แต่ก็ยอมรับข้อผิดพลาดและข้อจำกัดของตนเอง

สมาบีและแทมมินัน (Smaby & Tamminan, 1976 อ้างถึงใน วิไล ชาญภรณ์, 2532) ได้แบ่งพฤติกรรมกล้าแสดงออกเป็น 3 ระดับคือ

1. พฤติกรรมกล้าแสดงออกเพียงเล็กน้อย (Minimally Assertive) ซึ่งสามารถสังเกตได้จากคำพูดและการแสดงออกว่ามีลักษณะไม่ยอมตามผู้ที่เคยเอาเปรียบ แต่ขณะเดียวกันก็ไม่เป็นแบบก้าวร้าว รู้ว่าตนเองรู้สึกอย่างไรในระดับนี้ มักจะใช้คำพูดว่า...อ้อ...ดี...แต่... เพื่อโต้ตอบฝ่ายตรงข้าม
2. พฤติกรรมกล้าแสดงออกด้วยความมั่นใจ (Confidently Assertive) ซึ่งสามารถสังเกตได้จากน้ำเสียงที่หนักแน่น เชื่อมั่น โต้ตอบได้รวดเร็ว รู้จักที่จะใช้คำพูดที่ตรงกับความรู้สึกที่เกิดขึ้นโดยปราศจากการเหน็บแนม แกะแค้นฝ่ายตรงข้าม และพูดด้วยเหตุผล
3. พฤติกรรมกล้าแสดงออกร่วม (Mutually Assertive) มีลักษณะที่สามารถฟังและตอบฝ่ายตรงข้ามได้อย่างเข้าใจ รวมทั้งรู้ว่าฝ่ายตรงข้ามมีความรู้สึกอย่างไร นอกจากนั้นสามารถจะเผชิญหน้ากับฝ่ายตรงข้ามที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม เช่น โกรธ โดยไม่มีสาเหตุ หรือขาดความรับผิดชอบ

2.5 องค์ประกอบของพฤติกรรมกล้ำแสดงออก

บัทเลอร์ (Butler, 1976) กล่าวว่า บุคคลที่แสดงพฤติกรรมกล้ำแสดงออกนั้นควรได้รับการฝึกทั้งการสื่อสารข้อความที่ใช้ภาษา (The Verbal Message) และการใช้ท่าทาง (The Nonverbal Message)

2.5.1 การใช้ภาษา (The Verbal Message)

1) การพูดอย่างตรงไปตรงมา (Directness) หมายถึง การพูดให้ตรงกับอารมณ์ ความรู้สึกและความคิดของตนเอง เป็นการบอกกล่าวบุคคลอื่นให้รู้ถึงความรู้สึกนึกคิดที่แท้จริงของตนเองอย่างตรงไปตรงมา

2) ความจริงใจ (Honesty) หมายถึง ความจริงใจในการแสดงออกซึ่งความรู้สึกที่แท้จริงของตนไม่ใช่สิ่งที่ตนคิดว่า "น่าจะรู้สึก" ไม่ใช่สิ่งที่บุคคลอื่นที่ร่วมฟังอยู่ด้วยคิดว่าน่าจะรู้สึกเช่นนั้น เป็นความรู้สึกที่แท้จริงที่เกิดจากตนเอง

3) ความสุภาพนิ่มนวล (Spontaneity) หมายถึง การแสดงความรู้สึกของตนออกไปโดยทันทีทันใด ทั้งในสิ่งที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างสุภาพ

2.5.2 การใช้ท่าทาง (The Nonverbal Message)

นอกจากนี้การฝึกการใช้ภาษาแล้ว ผู้เข้ารับการฝึกจะต้องได้รับการฝึกเป็นพิเศษในเรื่องต่อไปนี้

1) การประสานสายตา (Eye Contact) ผู้พูดสามารถที่จะมองประสานสายตากับคู่สนทนา และต้องกลมกลืนกับคำพูด เพราะจะสะท้อนความรู้สึกจริงใจของผู้พูดได้ และขณะเดียวกันก็จะทำให้ทราบได้ว่า คู่สนทนาสนใจในเรื่องที่กำลังสนทนามากน้อยเพียงใด รู้สึกอย่างไร

2) การแสดงความรู้สึกทางสีหน้า (Facial Expression) เป็นการแสดงความหมายของคำพูดออกมาทางสีหน้า ให้ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริง เช่น การแสดงความยินดี ใบหน้าจะมีรอยยิ้มไม่ใช่หน้าบึ้ง เป็นต้น

3) น้ำเสียง ระดับเสียง (Voice Tone, Voice Volume) การใช้ น้ำเสียง ในการพูดเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ควรพูดด้วยน้ำเสียงที่พอเหมาะ ไม่ดังหรือเบาจนเกินไปและต้องสอดคล้องกับความรู้สึก สำหรับการแสดงออกทางสีหน้าและน้ำเสียงจะต้องกลมกลืนกันด้วย นอกจากนั้นการที่จะเพิ่มหรือลดระดับเสียงควรพิจารณาให้เหมาะสมกับขนาดของกลุ่มที่บุคคลนั้น

เผชิญอยู่

4) การแสดงกริยาท่าทาง (Body Posture) เป็นลักษณะหนึ่งที่สำคัญมากในการแสดงพฤติกรรมของบุคคล การสนทนาระหว่างบุคคลนั้นการวางท่าทางหรือการวางตัวต่ออีกฝ่ายหนึ่งเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เช่น การนั่งเอาเท้าพาดบนขอบโต๊ะและคุยกับคู่สนทนา ย่อมทำให้ฝ่ายตรงข้ามเกิดความไม่พอใจ

5) การแสดงท่าทางประกอบ (Gesture) เรื่องราวที่จะพูดมีความหนักแน่นถ้ามีการแสดงท่าทางที่เหมาะสม การแสดงออกไม่ควรกระตือรือร้นจนเกินไป เพราะจะทำให้เกิดความขัดแย้งกันได้

6) โอกาสในการพูด (Timing) การแสดงออกโดยความสมัครใจจะเป็นเป้าหมายของผู้ที่ต้องการความกล้าในการแสดงออก แต่การลังเลใจจะเป็นการก่อกวนผลที่จะได้จากการแสดงออก แต่อย่างไรก็ตามการตัดสินใจเลือกในโอกาสอันเหมาะสมนั้นเป็นสิ่งที่จำเป็น เช่น การพูดกับนายจ้างในห้องส่วนตัวที่ทำงานยังดีกว่าพูดต่อหน้ากลุ่มคนงานซึ่งอาจจะทำให้ได้รับการปฏิเสธกลับมา

7) สิ่งที่จะพูด (Content) บุคคลที่มีความลังเลใจมานานเพราะไม่รู้ว่าจะพูดอะไร จะต้องมีการฝึกพูดในบางสิ่งบางอย่างที่เป็นก้าวหนึ่งซึ่งมีคุณค่าต่อการแสดงออกด้วยความสมัครใจในเวลานั้น

การกล้าแสดงออกนั้นเป็นสิ่งที่ฝึกฝนกันได้ แต่บุคคลอาจจะขาดการเรียนรู้และประสบการณ์ในการแสดงออกที่ถูกต้อง เพราะสิ่งแวดล้อมไม่อำนวยความสะดวกให้ต้องใช้ทักษะนี้ เช่น ในชีวิตประจำวันมีการทำงานที่ไม่ต้องติดต่อกับบุคคลอื่น หรืออาจจะเกิดขึ้นจากการที่ได้รับการเรียนรู้มาแบบผิด ๆ ทำให้มีการแสดงออกที่ไม่ถูกต้อง ถูกวิพากษ์วิจารณ์ หรือกลัวว่าจะทำไม่ได้ไม่ดี จึงทำให้มีผลต่อคนเราหลายอย่าง เช่น ความเจ็บปวดและความผิดหวัง อาการที่เกิดขึ้นบ่อย ๆ ก็เป็นทางร่างกาย คือจะมีอาการที่เรียกว่าไซโคโซมาติก (Psychosomatic Symptom) กล่าวคือ มีอาการผิดปกติทางร่างกายอันเกิดจากสาเหตุของการวิตกกังวลต่าง ๆ เช่น มีความไม่พอใจเพียงทางเพศ มีปัญหาเกี่ยวกับกระเพาะอาหารและลำไส้ เป็นหิดปวดศีรษะ และอารมณ์ก็เปลี่ยนแปลงด้วย ในทางตรงกันข้ามถ้าบุคคลใดมีความกล้าในการแสดงออกมากเท่าใด ก็จะทำให้เกิดความมั่นใจในตนเองมากเท่านั้น และมีความพอใจในตนเองมากขึ้น และเมื่อพอใจในสิ่งที่ได้กระทำก็จะเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง และนอกจากนี้แล้ว

ยังเป็นผู้มีสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นได้อย่างสมบูรณ์ มีความมั่นใจ มีความสามารถโดยปราศจากการเสแสร้งหรือมุงร้าย แสดงความรู้สึกและอารมณ์ที่เป็นไปตามธรรมชาติ และจะเป็นผู้ที่ได้รับความนับถือและชมเชยจากบุคคลอื่น

ละเอียด ชูประยูร และคณะ (2521) ได้นำเครื่องมือ The Assertion Inventory ของ แกมบริลและริเช (Gambrill & Richey, 1975) ศึกษาพฤติกรรมกล้าแสดงออกในผู้ร่วมทีมจิตเวช โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อหาว่าคนไทยนั้นมีปัญหาความไม่กล้าแสดงออกมากน้อยเพียงใด สภาพสังคมวัฒนธรรมมีส่วนเกี่ยวข้องด้วยหรือไม่ และเห็นว่าความแตกต่างในเรื่องเพศน่าจะมีผลต่อพฤติกรรมกล้าแสดงออก กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยจิตแพทย์เพศชาย 24 คน เพศหญิง 14 คน อายุเฉลี่ย 39.44 ปี นักจิตวิทยาเพศชาย 12 คน เพศหญิง 38 คน อายุเฉลี่ย 28.82 ปี และนักสังคมสงเคราะห์เพศหญิง 18 คน อายุเฉลี่ย 30.61 ปี ผลที่ได้จากการศึกษา ปรากฏว่า เมื่อเปรียบเทียบกันในกลุ่มจิตแพทย์เพศหญิงมีความไม่สบายใจต่ำกว่า และผลโดยรวมปรากฏว่าจิตแพทย์มีระดับความไม่สบายใจต่ำกว่ากลุ่มอื่น นักจิตวิทยาเพศชายมีระดับของความเป็นไปได้ของพฤติกรรมมากกว่าเพศหญิง แต่มีระดับความไม่สบายใจต่ำกว่า มีความเป็นไปได้ของพฤติกรรมใกล้เคียงกับนักจิตวิทยา ส่วนกลุ่มนักสังคมสงเคราะห์มีระดับความไม่สบายใจสูงกว่ากลุ่มอื่น แต่มีความเป็นไปได้ของพฤติกรรมต่ำกว่า คือไม่ค่อยกระทำพฤติกรรมนั้น

2.6 คุณลักษณะของนักศึกษามหาวิทยาลัย

นักศึกษาที่เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยโดยทั่วไปแล้วเป็นผู้ที่จบมัธยมศึกษาตอนปลายมีอายุระหว่าง 17-21 ปี ซึ่งจัดว่าเป็นวัยที่กำลังเติบโตเป็นผู้ใหญ่ โดยธรรมชาติแล้วจะมีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ค่อนข้างสูง มีความอยากรู้อยากเห็น อยากทดลองสิ่งแปลกใหม่ มีอารมณ์รุนแรง มีอุดมคติสูง ซึ่ง วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530) ได้อธิบายลักษณะของนิสิตนักศึกษาไว้ 6 ลักษณะ ดังนี้

- 1) ต้องการแสวงหาความรู้ และมุ่งมั่นในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่งด้วยความเชื่อถือนในศาสตร์นั้น และอยากจะเห็นความสัมพันธ์ระหว่างชีวิตกับวิชาที่เรียน แต่มักจะผิดหวังเพราะไม่ได้พบเช่นนั้น
- 2) ต้องการแสวงหาความมั่นคงทางสังคม พยายามหาทางห่างจากบ้าน ต้องการอิสระ

จึงต้องการคนที่ถูกใจเป็นเพื่อน

3) มีอุดมคติและใจดี อยากช่วยคนอื่น สนใจปัญหาสังคม

4) มีความกระตือรือร้นที่จะเรียน บางครั้งตั้งความหวังในการเรียนระดับอุดมศึกษาไว้สูงมาก เมื่อไม่เป็นไปตามที่คาดหวังก็รู้สึกเสียใจ และผิดหวังมาก จึงต้องหันความสนใจไปสู่ทางอื่นซึ่งอาจจะกลายเป็นผลร้ายต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติ

5) ต้องการค้นพบตนเอง ความเป็นตัวของตัวเอง แต่มักจะไม่พอใจในความปรารถนาและทุกสิ่งในตัวเองนัก

6) มีความขัดแย้งและมีความรู้สึกที่เป็นปฏิปักษ์ต่อการบริหารของมหาวิทยาลัย

ทองเรียน อมรัชกุล (2525) ได้จำแนกลักษณะของนักศึกษาตามชั้นปีที่เรียนไว้ดังนี้

นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 นิสิตนักศึกษาพวกนี้เมื่อเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยแล้วจะมีลักษณะและจุดมุ่งหวังในชีวิตตนเอง ดังต่อไปนี้

1) ความสำเร็จในเชิงวิชาการ สนใจการศึกษาหาความรู้ความคิดต่าง ๆ

2) ต้องการเข้าใจตนเอง (Self-Understanding) เข้าใจปัญหาของโลก

รวมทั้งแสวงหาเอกลักษณ์ของตน

3) แสวงหาฐานะส่วนตัว ในอนาคตเมื่อสำเร็จการศึกษา

4) ความเป็นมิตร ผูกพันอยู่กับเพื่อนและชอบรวมอยู่ในกลุ่ม

5) เป็นผู้มีมนุษยธรรม สุภาพเรียบร้อย ให้ความคุ้มครองและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

ความรู้สึกทั่วไปของนิสิตนักศึกษาพวกนี้ในการเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย คือ มีความรู้สึกระคนกันระหว่างความกลัวและความตื่นเต้น พวกนี้จะเข้าร่วมกิจกรรมทุกประเภทในมหาวิทยาลัย

นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ส่วนใหญ่แล้วนิสิตนักศึกษาจะเกิดความไม่พอใจมหาวิทยาลัย แต่ในบางกรณีก็เพียงจะมีความเบื่อและรู้สึกเฉย ๆ ไม่ยินดียินร้ายต่อสภาพทั่วไปในมหาวิทยาลัย ทั้งนี้เพราะพวกนี้จะถูกทอดทิ้ง และไม่ได้รับการเอาใจใส่ จนกระทั่งเกิดความรู้สึกขึ้นเองว่าตนเองเป็นคนขาดความรับผิดชอบ ดังนั้น ทางออกของนิสิตนักศึกษาเหล่านี้ คือการริเริ่มสร้างความเป็นแบบแผนของกลุ่มย่อยขึ้นมาเกิดเป็นวัฒนธรรมเพื่อนฝูงขึ้น

นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 3 นิสิตนักศึกษาพวกนี้จะมีวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของตนเองเป็นเอกลักษณ์เฉพาะในลักษณะที่สูงมาก สำหรับในกลุ่มนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ด้วยกันเองจะมีความเห็นไปในแนวเดียวกันเป็นส่วนใหญ่ มีค่านิยมที่คล้ายคลึงกัน และทุกคนจะมีส่วนร่วมในการ

แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ลักษณะที่คล้ายกับนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 2 คือ ความไม่พอใจมหาวิทยาลัยในด้านต่าง ๆ รวมทั้งวิพากษ์วิจารณ์มหาวิทยาลัยอย่างรุนแรง

นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 4 นิสิตนักศึกษาพวกนี้มีแนวโน้มจะหันความสนใจออกไปจากมหาวิทยาลัย เริ่มตั้งแต่ไม่สนใจวัฒนธรรม (Student Culture) และความเป็นอยู่ของนักศึกษา รวมทั้งไม่ยอมรับระเบียบประเพณีของนิสิตนักศึกษาด้วยตนเอง โดยส่วนใหญ่แล้วจะสนใจกับเรื่องส่วนตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งชีวิตหลังสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยในระดับปริญญาไปแล้ว

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลงานวิจัยในประเทศไทย

กาญจนา พงศ์พฤกษ์ (2522) ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกันของพฤติกรรมกล้าแสดงออก ความวิตกกังวล และความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2522 จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวน 239 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า พฤติกรรมกล้าแสดงออกมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง ($r = .33$) พฤติกรรมกล้าแสดงออกมีความสัมพันธ์ทางลบกับความวิตกกังวล ($r = .37$)

วงพัทตร์ ภูพันธ์ศรี (2522) ทำการศึกษาผลของการฝึกการกล้าแสดงออกที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และบุคลิกภาพของนักศึกษาหญิง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักศึกษาหญิงคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาเคมีปฏิบัติ 1 ประจำภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2522 โดยใช้เทคนิคต่าง ๆ เช่น การให้คำแนะนำ การแสดงตัวอย่าง การแสดงบทบาทสมมติ การซ้อมบทบาทของพฤติกรรม การให้การเสริมแรงทางบวก การให้การบ้านตามที่กำหนดให้และการบอข้อมูลย้อนกลับโดยใช้วิธีทัศนัย ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้รับการฝึกใด ๆ ผลการวิจัยปรากฏว่า การฝึกการกล้าแสดงออกมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและบุคลิกภาพของนักศึกษาหญิง

รังสรรค์ เพ็งหนู (2523) ทำการฝึกการกล้าแสดงออกของนักเรียนหญิงวัยรุ่นโดยวิธีจัดโครงการให้คำปรึกษาเชิงพฤติกรรม โดยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนวัยรุ่นหญิง เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่ได้ฝึกตามโครงการให้คำปรึกษาเชิงพฤติกรรม

กับกลุ่มที่ไม่ได้ฝึก กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 32 คน ซึ่งได้รับคัดเลือกจากการทดสอบครั้งแรกและสมัครใจจะเข้าร่วมโครงการ ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกตามโครงการให้คำปรึกษาเชิงพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากกว่าก่อนการฝึก โดยพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนกลุ่มควบคุมมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกไม่สูงขึ้น

เอี่ยมจิต ดีศรีแก้ว (2524) ทำการศึกษาวิจัยผลของการฝึกการกล้าแสดงออกที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม บุคลิกภาพ และความวิตกกังวลของนักเรียนหญิง การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการฝึกการกล้าแสดงออกที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม บุคลิกภาพ และความวิตกกังวลของนักเรียนหญิง กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 32 คน จากโรงเรียนร้อยเอ็ดวิทยาลัย ปีการศึกษา 2523 ผลของการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1) นักเรียนหญิงที่ได้รับการฝึกการกล้าแสดงออกมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากขึ้นและมากกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2) นักเรียนหญิงที่ได้รับการฝึกการกล้าแสดงออกมีระดับความวิตกกังวลลดลงและลดลงมากกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เครือวัลย์ สุขเจริญ (2525) ทำการศึกษาวิจัยพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักศึกษาพยาบาลตามการรับรู้ของตนเอง ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1, 2 และ 3 หลักสูตรปริญญาตรี ปีการศึกษา 2525 ของสถานศึกษาพยาบาล สังกัดกระทรวงกลาโหม จำนวน 411 คน ผลการวิจัยปรากฏว่าพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักศึกษาพยาบาลตามการรับรู้ของตัวเองชั้นปีที่ 1, 2 และ 3 ของทั้งสองสังกัดไม่แตกต่างกัน และมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกในระดับมาก

เพ็ญศรี วชิราวิโรจน์ และคณะ (2527) ทำการฝึกการกล้าแสดงออก เพื่อลดความวิตกกังวลในการพูดหน้าชั้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอุทัยวิทยาลักษณ์อุปถัมภ์ จังหวัดชัยนาท ปีการศึกษา 2526 ที่มีความวิตกกังวลในการพูดหน้าชั้น จำนวน 24 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกการกล้าแสดงออกมีความวิตกกังวลในการพูดหน้าชั้นต่ำกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศิริพรรณ วิวัฒน์เสรี และคณะ (2526) ทำการศึกษาวิจัยพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2523 จำนวน 120 คน

ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. นักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และนักศึกษาด้านวิศวกรรมศาสตร์มีระดับพฤติกรรมกล้าแสดงออกแตกต่างกัน กล่าวคือ นักศึกษาด้านวิศวกรรมศาสตร์มีระดับพฤติกรรมกล้าแสดงออกสูงกว่านักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์
2. การเลือกพฤติกรรมที่ต้องการความกล้าแสดงออกมากขึ้นนั้นปรากฏว่า นักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์เลือกการบอกเพื่อนสนิทว่าเขาพูดและทำสิ่งที่ตนเองไม่ชอบมากที่สุด และนักศึกษาด้านวิศวกรรมศาสตร์เลือกเป็นผู้เริ่มต้นการสนทนากับคนแปลกหน้ามากที่สุด และในจำนวนเหตุการณ์ทั้ง 40 ข้อนั้นนักศึกษาด้านวิศวกรรมศาสตร์ต้องการปรับปรุงความกล้าแสดงออกมากกว่านักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์

อุสา ศิริธรรมสกุล (2527) ทำการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบพฤติกรรมกล้าแสดงออก พฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก พฤติกรรมก้าวร้าว และพฤติกรรมก้าวร้าวทางอ้อมของเด็กวัยรุ่นตอนปลายที่มีสุขภาพจิตแตกต่างกันที่อาศัยอยู่หอพักในกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กวัยรุ่นตอนปลาย อายุระหว่าง 18-21 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในหอพักในกรุงเทพมหานครจำนวน 198 คน

ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. เด็กวัยรุ่นตอนปลายที่มีสุขภาพจิตไม่ดีมีพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออกสูงกว่าเด็กวัยรุ่นตอนปลาย ที่มีสุขภาพจิตดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. เด็กวัยรุ่นตอนปลายที่มีสุขภาพจิตไม่ดีมีพฤติกรรมก้าวร้าวทางอ้อมสูงกว่าเด็กวัยรุ่นตอนปลายที่มีสุขภาพจิตดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. พฤติกรรมกล้าแสดงออกกับสุขภาพจิตมีความสัมพันธ์กันในทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. พฤติกรรมก้าวร้าวทางอ้อมกับสุขภาพจิต มีความสัมพันธ์กันในทางลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
5. เด็กวัยรุ่นตอนปลายเพศหญิงมีพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออกสูงกว่าเด็กวัยรุ่นตอนปลายเพศชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
6. เด็กวัยรุ่นตอนปลายเพศชายมีพฤติกรรมก้าวร้าวสูงกว่าเด็กวัยรุ่นตอนปลายเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พัชนี จินชัย (2536) ทำการศึกษาวิจัยพฤติกรรมกล้าแสดงออกของพยาบาลที่มีสถานภาพการทำงานต่างกันในโรงพยาบาลในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกล้าแสดงออกของพยาบาลในสภาพแวดล้อมการทำงานกับในสถานการณ์ชีวิตทั่วไป และตัวแปรที่สามารถทำนายพฤติกรรมกล้าแสดงออกของพยาบาลในสภาพแวดล้อมการทำงาน และในสถานการณ์ชีวิตทั่วไป กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลสังกัดกองโรงพยาบาลภูมิภาค สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 389 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. พยาบาลมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกในสภาพแวดล้อมการทำงาน ร้อยละ 25.7 และมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกในสถานการณ์ชีวิตทั่วไป ร้อยละ 17.5

2. ระดับความไม่สบายใจของการแสดงพฤติกรรม ความเป็นไปได้ของพฤติกรรม และพฤติกรรมกล้าแสดงออกของพยาบาลในสภาพแวดล้อมการทำงาน มีความสัมพันธ์กับระดับความไม่สบายใจ ความเป็นไปได้ของพฤติกรรม และพฤติกรรมกล้าแสดงออกในสถานการณ์ชีวิตทั่วไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .6240 , .5915 และ .6209 ตามลำดับ

3. ในทั้งสองสถานการณ์ พฤติกรรมกล้าแสดงออกมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความเป็นไปได้ของพฤติกรรม แต่มีความสัมพันธ์ทางลบกับระดับความไม่สบายใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในสถานการณ์ชีวิตทั่วไปเท่านั้นที่ระดับความไม่สบายใจมีความสัมพันธ์ในทางลบกับความเป็นไปได้ของพฤติกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ระดับความไม่สบายใจในสภาพแวดล้อมการทำงาน ความเป็นไปได้ของพฤติกรรม ในสถานการณ์ชีวิตทั่วไป สถานภาพการทำงาน ประสบการณ์การทำงาน และอายุ สามารถทำนายพฤติกรรมกล้าแสดงออก ในสภาพแวดล้อมการทำงานของพยาบาลได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ระดับความไม่พอใจในสถานการณ์ชีวิตทั่วไป ความเป็นไปได้ของพฤติกรรมในสภาพแวดล้อมการทำงาน ประสบการณ์การทำงาน สามารถทำนายพฤติกรรมกล้าแสดงออกในสถานการณ์ชีวิตทั่วไปของพยาบาลได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดวงเดือน หัสศรี (2537) ทำการศึกษาผลของการฝึกการกล้าแสดงออกต่อพฤติกรรมกล้าแสดงออกและความวิตกกังวลของนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยขอนแก่น

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยการอาสาสมัครจำนวน 36 คน เทคนิคต่าง ๆ ที่ใช้ในการฝึกคือ การให้คำแนะนำ การซ้อมบทบาทของพฤติกรรม การแสดงตัวอย่าง การแสดงบทบาทสมมติ การเสริมแรง การบอข้อมูลย้อนกลับและการเขียนบท ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. นักศึกษาพยาบาลที่ได้รับการฝึกการกล้าแสดงออกมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากกว่านักศึกษาพยาบาลที่ไม่ได้รับการฝึก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักศึกษาพยาบาลที่ได้รับการฝึกการกล้าแสดงออก มีความวิตกกังวลต่ำกว่านักศึกษาพยาบาลที่ไม่ได้รับการฝึก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลงานวิจัยต่างประเทศ

กาแลสซีและคณะ (Gallassi & Others, 1974) ทำการศึกษาผลของการฝึกการกล้าแสดงออก โดยใช้การบอข้อมูลย้อนกลับโดยวีดิทัศน์ (Video Feedback) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาที่เรียนวิชาจิตวิทยาเบื้องต้น มหาวิทยาลัยเวอร์จิเนียตะวันตก ประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวน 32 คน ผลปรากฏว่ากลุ่มที่ได้รับการฝึกการกล้าแสดงออกมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้กลุ่มทดลองหลังจากที่ได้รับการฝึกการกล้าแสดงออกแล้วความวิตกกังวลลดลงได้มากกว่ากลุ่มควบคุม

แกมบริลและริชเช (Gambrill & Richey, 1975) ได้สร้างเครื่องมือ The Assertion Inventory ประกอบด้วยข้อกระทง 40 ข้อ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจะปรับปรุงแบบสำรวจและนำไปใช้กับบุคคลต่าง ๆ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาปริญญาตรีในประเทศสหรัฐอเมริกา ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาสังคมศาสตร์กับกลุ่มสตรีที่ได้รับการฝึกความกล้าในการแสดงออก กลุ่มตัวอย่างมีทั้งหมด 4 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 เป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนียที่เมืองเบอร์คเลย์ เรียนในปี 1973 จำนวน 316 คน (อายุเฉลี่ย 22.1 ปี) กลุ่มที่ 2 เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยเดียวกันนี้ เรียนในปี 1974 จำนวน 395 คน (อายุเฉลี่ย 21.6 ปี) กลุ่มที่ 3 เป็นนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยวอชิงตัน เมืองซีแอตเทิล ประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวน 49 คน (อายุเฉลี่ย 23.1 ปี) และกลุ่มที่ 4 จำนวน 19 คน ผลการวิจัยปรากฏว่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่นที่ได้จากคะแนนที่ให้กลุ่มที่ 3 ตอนในตอนที่ 1 มีค่าเท่ากับ .87 และตอนที่ 2 มีค่าเท่ากับ .81 ในกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยทั้งหมด ปรากฏว่านักศึกษาชาย

และหญิงมีคะแนนทั้งสองตอนคล้ายคลึงกันแต่ในกลุ่มที่ 1 นักศึกษาชายมีคะแนนความเป็นไปได้ของพฤติกรรมสูงกว่านักศึกษาหญิง ซึ่งหมายความว่าไม่ค่อยจะได้แสดงพฤติกรรมเมื่อตกไปอยู่ในสถานการณ์นั้น ๆ สำหรับใน ตอนที่ 3 นักศึกษาชายจะให้คำตอบน้อยกว่านักศึกษาหญิงในเรื่องการต่อต้านการเล้าโลมทางเพศ การปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ หรือการขอร้องที่ทำให้บุคคลอื่นไม่พอใจ ส่วนนักศึกษาหญิงจะให้คำตอบน้อยกว่าในเรื่องที่เกี่ยวกับการพูดวิพากษ์วิจารณ์ตนเอง หรือการขอร้องให้มีการนัดพบกับผู้หนึ่งผู้ใด นอกจากนี้คะแนนของระดับความไม่สบายใจในกลุ่มนักศึกษา ระดับปริญญาตรีทั้งหมดต่ำกว่าคะแนนระดับความเป็นไปได้ของพฤติกรรม ในทางตรงกันข้ามกลับปรากฏว่ากลุ่มที่ 4 ก่อนที่จะมีการฝึกคะแนนของระดับความไม่สบายใจสูงกว่าระดับความเป็นไปได้ของพฤติกรรม

ฮอลแลนด์สเวิร์ทและวอลล์ (Hollandsworth & Wall, 1977) มีความเชื่อว่าเพศหญิงมีความกล้าในการแสดงออกน้อยกว่าชาย หรือว่าเพศหญิงมีปัญหาที่เป็นเอกลักษณ์ในเรื่องของความไม่กล้าแสดงออก กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ใหญ่ที่เรียนในภาคค่ำในสถาบันเทคโนโลยีและมหาวิทยาลัยแห่งรัฐและท้องถิ่น จำนวน 702 คน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของแกมบรีลและริชเชที่ว่าเพศชายจะรายงานพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่แตกต่างจากเพศหญิง แต่ในกรณีนี้เพศชายจะรายงานว่าพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากกว่าหญิงในเรื่องที่เกี่ยวกับนายจ้าง ผู้ดูแลและความพร้อมในการเริ่มมีความสัมพันธ์ทางสังคมกับเพศตรงข้าม แต่เพศหญิงจะรายงานว่ามีความกล้าในการแสดงออกมากกว่าชายในเรื่องของการแสดงความรักใคร่และชมเชยกับการแสดงความรักใคร่ที่มีต่อบิดามารดา

โคลแมนและลี (Coleman & Lea, 1978) ทำการศึกษาวิจัยพฤติกรรมกล้าแสดงออกโดยมีวัตถุประสงค์ 2 ประการคือ (1) ความแตกต่างของระดับพฤติกรรมกล้าแสดงออกของเพศหญิงผิวดำและผิวขาวในมหาวิทยาลัย (2) องค์ประกอบในกระบวนการให้การอบรมเลี้ยงดูที่มีผลต่อความแตกต่างในพฤติกรรมกล้าแสดงออก ได้แก่ ความประทับใจและความไม่เป็นตัวของตัวเอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาหญิงจากสมาคมสตรีที่มอลงทะเล เบียนเรียนในระดับปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัย San Jose' State จำนวน 140 คน ซึ่งเป็นอาสาสมัครในการศึกษา ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. มีความแตกต่างในระดับพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักศึกษาหญิงผิวดำและผิวขาว
2. ความประทับใจและความไม่เป็นตัวของตัวเองมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกล้าแสดงออก

เฮดริค (Headrick, 1977) ทำการศึกษาเปรียบเทียบวิธีการฝึกการจัดการด้วยตนเอง (Self Management) 3 วิธี เพื่อจะศึกษาว่าวิธีใดสามารถลดความวิตกกังวลได้ดีกว่า

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชาจิตวิทยาเบื้องต้น จำนวน 70 คน จากวิทยาลัย เอ็มพอร์เรียแคนซัส ประเทศสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยปรากฏว่า วิธีการทั้ง 3 วิธีได้ผล ในการลดความวิตกกังวลเท่า ๆ กัน และสำหรับการฝึกการกล้าแสดงออก นอกจากจะสามารถ ลดความวิตกกังวลได้แล้ว ยังมีผลต่อตัวบุคคลในด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและกล้าแสดง ความ คิดเห็นมากขึ้นด้วย

วอร์เรน (Warren, 1977) เป็นอีกผู้หนึ่งที่ทำให้ความสนใจในการฝึกการกล้าแสดงออก ว่าจะลดความวิตกกังวลได้หรือไม่ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยฟลอริดา จำนวน 66 คน ผลการวิจัยปรากฏว่ากลุ่มทดลองมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากขึ้น และมากกว่ากลุ่ม ควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีระดับของความวิตกกังวลลดลงกว่ากลุ่มควบคุม

ฟรีเออร์ (Freer, 1987) ทำการศึกษานักวิจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกล้าแสดงออก ของพยาบาลวิชาชีพ โดยสำรวจจากพยาบาลอาสาสมัคร จำนวน 244 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า พยาบาลที่ทำงานในแผนกผู้ป่วยในมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกอยู่ในระดับต่ำ และพยาบาลที่ทำงาน ในแผนกผู้ป่วยนอกมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกอยู่ในระดับสูง นั่นคือ นอกจากแผนกการทำงานของ พยาบาลจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกล้าแสดงออกของพยาบาลแล้ว อายุ เพศ การศึกษาและการ เคยได้รับการฝึกการกล้าแสดงออกมาก่อน ต่างก็เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกล้าแสดงออก ของพยาบาลและมีความสัมพันธ์กันมากในการศึกษาครั้งนี้

แพดเกตต์ (Padgett, 1987) ทำการศึกษาผลการฝึกการกล้าแสดงออกต่อความ วิตกกังวล พฤติกรรมกล้าแสดงออกและความเชื่อมั่นในตนเองของพยาบาลวิชาชีพ กลุ่มตัวอย่าง เป็นอาสาสมัครพยาบาล จำนวน 42 คน จาก Veterans Administration Medical Center ผลการวิจัยปรากฏว่า การฝึกการกล้าแสดงออก จะลดความวิตกกังวล ลดอาการทาง ร่างกาย เพิ่มความเชื่อมั่นในตนเอง เพิ่มความพึงพอใจงาน และมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงได้ เหมาะสม

แมคคาแทนและฮาร์เกีย (McCartan & Hargie, 1990) ทำการศึกษาเปรียบเทียบ พฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักศึกษาพยาบาล ผลการวิจัยปรากฏว่าคะแนนระหว่างแบบสอบถาม ทั้งสองแบบมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เพียงอย่างเดียว โดยที่ ผลการวัดจากวิธีอื่นไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

แม้จะมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาถึงพฤติกรรมกล้าแสดงออกในประเทศไทยอยู่มากพอสมควร โดยผลการวิจัยพบว่าสอดคล้องกับผลการวิจัยของต่างประเทศด้วย แต่ยังมีผลงานวิจัยที่มีความขัดแย้งกับผลงานวิจัยของประเทศไทยอยู่บ้าง ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่ามีความแตกต่างกันทางด้านวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี การอบรมเลี้ยงดู การศึกษา หรือปัจจัยอื่น ๆ ผู้วิจัยจึงเห็นสมควรศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยขอนแก่น ในฐานะได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานด้านกิจการนักศึกษาและประสานงานกับนักศึกษาไม่ว่าจะเป็นทางด้านการเรียนการสอน การทำกิจกรรมเสริมหลักสูตร ได้สังเกตเห็นว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ไม่กล้าแสดงออกอยู่มากจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาในเรื่องดังกล่าว